

משוני בהזנה, אם כי הנחה זאת דורשת הוכחה. באזורים מס. 6 ומס. 7, בהם אחוז ההתעברות השנתי נמוך ביותר, גם בתקופת דצמבר-מאי, אחוזי ההתעברות נמוכים יותר מאשר באזורים אחרים. ההתעברות הנמוכה באזורים אלה אינה בעיה אקלימית בלבד הקשורה בחום ולחות הקיץ, אלא גם בעיה כללית. יש יסוד סביר להנחה שפוריות בעיתית באיזור החוף נובעת במידה רבה ממיעוט מזון גם במנה, השכיחה במשקים החסרים רזרבה קרקעית מספקת. הנחה זאת מתבססת על סקרים נרחבים למדי אשר נערכו בנושא.

הקיץ, אחוז ההתעברות הגבוה ביותר הוא באזורים מס. 2 ו-3. נכון שלגבי ממוצעים שנתיים ההפרש בין התוצאות בעמק הירדן לבין אלה ביתר האזורים למעט איזור מס. 3, הוא בין 7.6% עד 12.2% ובחודשי חורף-אביב מצטמצם הפרש זה ל-3.8%–7.3% בלבד. אבל גם הפרש מוקטן זה הוא משמעותי מאוד, כי מדובר בעשרות אלפים של הזרעות. המסקנה המתבקשת היא איפוא שההפרש בפוריות בין אזורים מס. 2 ומס. 3 לבין יתר אזורי "און" הוא תוצאה של השפעת הזרעה עונתית רק בחלקו, בעיקרו הוא נובע מגורמים אחרים, קרוב לוודאי

השוואת הפוריות בעדרי שיא ובעדרים בעיתיים, בהתאם לנתונים של מחשב "און"

ד"ר ג. פרנצוס, החקלאית, חיפה

כ-21 יום, היות ולפי הנסיון מספר מירווחים קצרים של 10–17 יום קטן מאוד בתנאי הארץ. קבוצה של 10–24 יום משקפת למעשה תחום, הנחשב כתקין. מירווחים של 25–35 יום הם מירווחים מאורכים ובחלקם הם בוודאי תוצאה של ספיגה מוקדמת. לעומת זאת מירווחים של 36–48 יום הם כפולת מחזורים תקינים ובחלקם הם תוצאה של החמצת דרישה (בגלל היותה שקטה או בגלל אי צפייה נכונה) ובחלקם תוצאה של ספיגות עובר מאוחרות. אחוז פרות שליליות בבדיקת ההריון משקף בחלקו מחזורים ארוכים עקב ספיגות מאוחרות, ובחלקו החמצת הדרישות עקב ייחוס שקט או תצפית לקויה.

לגבי נתון "אורך מחזור ממוצע" ברור שבמידה וגדל אחוז מירווחי דרישה כפולים גדל גם ערכו של נתון זה. אפשר לסכם ולומר שעיון בערכים של מירווחי הזרעות של 36–48 יום, באחוז בדיקות הריון שליליות לאורך מחזור ממוצע, מרשה להסיק מסקנות מסוימות על רמת תצפית דרישות בעדר. במידה ושלושה פרמטרים אלה גדולים יותר קיימת סבירות

בדפי מחשב אגודת "און" נמסרים מדי חודש הנתונים על פוריות העדרים הקיבוציים. נתונים אלה כוללים פרמטרים שונים, ביניהם אחוז ההתעברות של פרות, מבכירות ועגלות, אחוז בדיקות הריון שליליות, אחוז היווצרות לא הרות, ימים מההמלטה עד להתעברות (ימי ריק), ימי ריק ממוצע (ימים מההמלטה להתעברות או ליציאה של פרות אשר התעברו ולא התעברו כאחד), אחוז הרות. כמו כן מצוינים במחשב המירווחים שבין ההזרעות, לפי מספר ימים אשר עברו בין הזרעה אחת למשנייה. מירווחים אלה מסודרים בשלוש קבוצות: 10–24 יום, 25–35 יום, 36–48 יום. המספרים נמסרים כאחוזים מכל ההזרעות החוזרות.

כך, למשל, נמסר ש-50% של הזרעות חוזרות בוצעו בתחום 10–24 יום מההזרעה הקודמת, 15% בתחום 25–35 יום ו-18% בתחום של 36–48 יום. כמו כן נמסר "אורך מחזור ממוצע", ז"א מירווח ממוצע בימים בין הזרעה להזרעה. קבוצת מירווח ראשונה של 10–24 יום נחשבת כנורמלית. מקובל להעריך שמירווח בין הדרישות אצל פרה הוא 18–24 יום, בממוצע

בהרבה (12%). לגבי התפלגות אורך המירווח בין ההזרעות, אחוז מירווחים נורמליים 10–24 יום היה זהה בשתי הקבוצות, אחוז מירווחים מאורכים 25–35 יום גדול במקצת בקבוצת פוריות נמוכה (18.1% לעומת 16.2%); אחוז מחזורים כפולים 36–48 יום היה 17.8% בקבוצת עדרים טובים ו-15.3% בקבוצת עדרים נמוכים מבחינת הפוריות.

בשנת 1975 נעשה סקר דומה ואז היה אחוז מחזורים כפולים 17% ב-29 עדרים בעלי פוריות טובה ו-18.1% ב-15 עדרים בעלי פוריות נמוכה. אפשר לסכם איפוא בכך שלא היה הבדל משמעותי בערך הנתון המשקף גם את רמת תצפית הדרישות, בין עדרים בעלי פוריות שיא

ניכרת להנחה שתצפית הדרישות לקויה יותר. במסגרת עבודה זו הושאו פרמטרים של הפוריות הנזכרים לעיל בשתי קבוצות עדרים קיבוציים. קבוצה אחת של פוריות שיא אשר בה עולה אחוז ההתעברות השנתי של הפרות על 50% (בסה"כ 7 עדרים); קבוצה שניה של פוריות נמוכה בה אחוז ההתעברות השנתי של הפרות מתחת ל-30% (בסה"כ 6 עדרים). הנתונים מתייחסים לשנת 1977 (ינואר-דצמבר) ומובאים בטבלה מס' 1.

כפי שמסתבר קימים הבדלים גדולים מאוד באחוזי ההתעברות של פרות ומבכירות בשתי קבוצות העדרים (23.8% לגבי הפרות ו-27.6% לגבי המבכירות). לגבי העגלות ההבדלים קטנים

טבלה 1. הפוריות בעדרי שיא ובעדרים בעייתיים –

ממוצעים לשנת 1977, בהשוואה לנתוני סקר משנת 1975

אחוז הרת	ימי ריק ממוצע	ימי ריק	יצאו לא החת	% שלילי	אורך מחזור ממוצע, ימים	% פרות שחזרו בימים			% התעברות שנתי			
						36–48	25–35	10–24	עגלות	מבכירות	פרות	
94.5	103.4	90.7	3.9	8.1	30.4	17.8	16.2	54.0	63.7	57.9	52.0	עדרי טובים
					30.7	17.	14.6	54.8				1977
79.5	152.6	104.8	17.0	7.0	30.7	15.3	18.1	54.	51.7	30.3	28.2	עדרי בעייתיים
					31.3	18.1	15.5	53.5				1977

* 29 עדרים טובים

** 15 עדרים בעייתיים

שליליות בבדיקות הריון ואורך מחזור ממוצע, בין עדרים בעלי פוריות שיא ועדרים בעייתיים ביותר מבחינת הפוריות. לפיכך אין בסיס להשערה שהפוריות הירודה בעדרים בעייתיים, אשר נסקרו בסקר זה, היא תוצאה של תצפית דרישות לקויה בהשוואה למקובל בכלל העדר הקיבוצי.

מאידך מתקבלת על הדעת ההנחה שפוריות ירודה בעדרים הבעייתיים היא תוצאה של כושר נחות של חלק ניכר מהפרות בעדרים אלה להתעבר, עקב גורמים סביבתיים בלתי-נוחים. לפי הנסיון אשר הצטבר בארץ ובחו"ל חלק גדול מגורמים סביבתיים אלה הם תזונתיים.

לבין עדרים בעייתיים ביותר, והדבר נכון לגבי 2 סקרים אשר נעשו במירווח של שלוש שנים.

אורך המחזור הממוצע היה 30.4 יום בעדרים טובים ו-30.7 יום בעדרים נמוכים; אחוז בדיקות הריון שליליות היה 8.1% בעדרים טובים ו-7% בעדרים נמוכים, שוב הבדל לא משמעותי. לגבי אחוזי יציאה של פרות לא הרת, ימי ריק ואחוז הפרות הכולל אשר התעברו במשך שנה – פרמטרים אלה היו – כפי שאפשר היה לצפות – משופרים בהרבה בעדרים בעלי פוריות טובה.

בסיכום, אין כל הבדל בפרמטרים המשקפים בין היתר את רמת תצפית הדרישות – כמו אחוז מירווחים כפולים 36–48 יום, אחוז פרות